

SCK-beleidsstudie Kanker bij ouderen

Dr. Josien Wijffels
KWF Kankerbestrijding

Dr. Machteld Wymenga
Medisch Spectrum Twente

GerionNe
Platformbijeenkomst

29 september 2010

SCK-beleidsstudie Kanker bij ouderen

Opbouw voordracht

- Introductie KWF Kankerbestrijding
- Aanleiding SCK-beleidsstudie
- Werkwijze werkgroep
- Advies SCK-werkgroep
- Stand van zaken t.a.v. KWF (onderzoeks)beleid

Introductie KWF Kankerbestrijding

Samen tegen kanker

- in 1949 opgericht op initiatief van Koningin Wilhelmina;
- Nationaal geschenk
- Koningin Beatrix is beschermvrouwe
- Vrijwel iedereen steunt KWF Kankerbestrijding
- Particulier fonds; geen subsidie overheid

Strijd al meer dan 60 jaar tegen kanker; nu met

- ca. 1000 onderzoekers
- ruim 700.000 donateurs
- 120.000 vrijwilligers
- 134 medewerkers

KWF Kankerbestrijding strijdt tegen kanker door:

- Donateurs en vrijwilligers te inspireren en mobiliseren
- Het beste te halen uit de beschikbare middelen
- Wetenschappers (financieel) in staat te stellen sneller kennis te ontwikkelen en toe te passen
- Te zorgen dat kennis over het ontstaan, de behandeling en de preventie van kanker en over het leven met kanker zo snel mogelijk ten goede komt aan zoveel mogelijk mensen
- Derden te stimuleren om kankerbestrijding zo'n hoog mogelijke prioriteit te geven in hun beleid

Missie KWF Kankerbestrijding

KWF kankerbestrijding is de stuwende kracht achter de kankerbestrijding in Nederland, met als doel minder kanker, meer genezing en een betere kwaliteit van leven.

KWF Kankerbestrijding wordt ondersteund door:

- Wetenschappelijke Raad (WR):
commissie van de KNAW, die adviseert over het psycho-sociale, fundamentele, translationele en klinische kankeronderzoek
- Signaleringscommissie Kanker (SCK):
adviseert over de te verwachten ontwikkelingen binnen de kankerbestrijding (gevraagd en ongevraagd)
- Maatschappelijke Raad voor de Kankerbestrijding:
adviseert over maatschappelijke aangelegenheden

Aanleiding SCK-beleidsstudie 'kanker bij ouderen'

Beleidsvisie 2007-2011:

Wat?

→ Ontwikkelen van een onderzoeksprogramma voor oudere patiënten met kanker, waarbij co-morbiditeit een belangrijk thema is.

Hoe?

→ Binnen de Wetenschappelijke Raad (WR) stelt de Signaleringscommissie Kanker (SCK) een werkgroep in die een beleidsstudie verricht (gevraagd advies).

Opdracht SCK-werkgroep

- het operationaliseren van het begrip 'ouderen', in relatie tot kanker
- het in kaart brengen van te verwachte ontwikkelingen en belangrijkste knelpunten op het gebied van kanker bij ouderen
- beleidsstudie resulteert in advies aan WR en KWF Bestuur over onderzoeksbeleid op het gebied van kanker bij ouderen

Samenstelling SCK-werkgroep

Dr. R.G.J. Westendorp (voorzitter), hoogleraar Ouderengeneeskunde,
LUMC

Dr. M.L.G. Janssen-Heijnen, epidemioloog, IKZ,

Dr. J.H.J. Hoeijmakers, hoogleraar Celbiologie en Genetica, EMC,

Dr. E. Schadé, hoogleraar Huisartsgeneeskunde, AMC

Dr. J.P.J. Slaets, hoogleraar Klinische Geriatrie, UMCG

Dr. T.J.M. de Witte, hoogleraar Hematologie, UMCN

Dr. A.N.M. Wymenga, medisch oncoloog, MST

Dr. J.F.A.M. Wijffels, (ambtelijk secretaris), KWF Kankerbestrijding

Werkwijze werkgroep

- Gesprekken met belangrijke stakeholders:
 - GeriOnNe
 - Nationaal Programma Ouderenzorg
- Inventarisatie van knelpunten op basis van beschikbare expertise in werkgroep: zelfscan
- Enquête:
 - validatie van de zelfscan
 - bevragen van het veld (agendering, lopende initiatieven, noodzaak onderzoeksprogramma ‘kanker bij ouderen’)
- Advies SCK-werkgroep

Zelfscan werkgroep

Discussie over:

- Wat uniek is aan ouderen met kanker
- Waarin ouderen met kanker zich onderscheiden van patiënten van middelbare leeftijd.

→ overzicht van knelpunten, (toekomstige) ontwikkelingen en belangrijke onderzoeksvragen

Definitie 'ouderen en kanker'

Bij ouderen en kanker is niet zozeer de kalenderleeftijd een issue, maar veeleer een complex samenspel van heterogene pathologie, multimorbiditeit en polyfarmacie.

Dit samenspel is vaak gerelateerd aan de hoge leeftijd, maar niet altijd:

- zwakke patiënten met multimorbiditeit die als sterk verouderd kunnen worden beschouwd, terwijl je dat op basis van de kalenderleeftijd niet zou zeggen
- Vitale ouderen, die op hoge leeftijd nog niet verouderd zijn

Enquête

Doel en Doelgroep

- Doel:
 - Totaal overzicht van knelpunten, (toekomstige) ontwikkelingen, meest prangende onderzoeksvragen
 - Prioritering onderwerpen onderzoeksagenda
 - Benodigde randvoorwaarden
- Doelgroep:
 - UMC's, medische afdelingen en NPO netwerken
 - Wetenschappelijke beroepsverenigingen
 - Wetenschappelijke achterban KWF Kankerbestrijding
 - Ouderenvereniging (CSO) en NFK

Totaal aangeschreven: 79

Respons: 53%

Resultaat enquête

Gevalideerde zelfscan werkgroep

Niveau's waarop knelpunten zich kunnen voordoen:

- op moleculair-, cel-, weefsel/orgaan niveau (etiologie)
- op het niveau van het individu met kanker (beloop, diagnostiek en prognostiek en behandeling)
- op het niveau van de oudere patiënt (patiëntenperspectief)
- op het niveau van de sociale omgeving van de oudere patiënt (sociale systeem)
- op het niveau van de inrichting van de zorg voor ouderen (met kanker) (zorgsysteem)
- op het niveau van de maatschappij (populatie niveau en kosten)

Resultaat enquête vervolg

1. overzicht met duidelijke, zeer uiteenlopende onderzoeksvragen:
zelfscan gevalideerd
2. in twee van de UMC's staat 'kanker bij ouderen' op de agenda
3. weinig samenhang op onderzoeksgebied
4. géén prioriteiten voor de onderzoeksagenda
5. duidelijke urgentie voor stimulering van aandachtgebied
6. inzicht in noodzakelijke randwoorden voor onderzoek
7. 'kanker bij ouderen' vraagt om bredere aanpak dan onderzoek

Randvoorwaarden voor onderzoek

- Multidisciplinair
- Bundeling, concentratie, samenwerking: patiënten nu veelal in perifere ziekenhuizen behandeld
- Goede registratie van gegevens (kankerregistratie uitbreiden?)
- Deskundigheidsbevordering op veel terreinen
- Integrale inbreng van overheid, onderzoekssubsidies, zorgverzekeraars, zorgverleners, farmaceutische industrie

Conclusies werkgroep

- Generale achterstand op gebied van kanker bij ouderen
- Nationaal en internationaal
- Nederland lijkt het niet slechter te doen dan andere landen
- Versnippering

Advies SCK werkgroep Onderzoeksbeleid

- Faciliteren van klinici en onderzoekers door instellen KWF –werkgemeenschap (bevorderen samenhang/werking)
- Prikkel is nodig om onderzoeksgebied verder te stimuleren:
 - Verbeteren imago ‘ouderen en kanker ‘
 - Versterken samenwerking academisch-perifeer
 - Integratie Medische en Geriatrisch disciplines
 - Interresseren van nieuwe generatie postdoc’s en klinici (Opleiding, nascholing, fellowship)
- Verankering boven versnippering (grotere subsidies)
- Kwaliteit is belangrijkste selectie criterium bij beoordeling
- Co-morbiditeit vraagt om ziekte overstijgende aanpak

Advies SCK werkgroep Organisatie breed beleid

Reflectie werkgroep:

De eerste resultaten uit nieuw wetenschappelijk onderzoek in het belang van de zorg voor ouderen met kanker komen pas over enige jaren beschikbaar. Verschillende knelpunten uit de zelfscan, kunnen vanwege de daaruit sprekende urgentie daar niet op wachten en vragen om een plan van aanpak op korte termijn

- KWF Kankerbestrijding: initiator om aandachtspunten bij verschillende partijen onder de aandacht te brengen
- Ouderen en kanker: speerpunt nieuwe KWF beleidsvisie

Onderwerpen die vragen om andere aanpak dan onderzoek (deel 1)

- Onder – en overdiagnostiek:
 - alertheid misleidende symptomen
- Onder en overbehandeling:
 - meer betrekken generalistische en geriatrische expertise
 - gezamenlijk beleid medische en geriatrische disciplines
- Patiëntenperspectief:
 - ouderen in klinische trials
 - Communicatie en voorlichting
 - Patiëntenparticipatie bij onderzoek (wensen en behoeften)

Onderwerpen die vragen om andere aanpak dan onderzoek (deel 2)

- Sociaal systeem:
 - ondersteuning partner en mantelzorger
- Zorgsysteem:
 - toegankelijkheid en op ouderen toegespitste zorg
- Populatie niveau:
 - anticiperen op gevolgen (dubbele vergrijzing)
 - anticiperen op toenemende omvang eerstelijnszorg
 - aandacht voor ouderen en kanker in opleidingen
 - op maat informeren van ouderen

Stand van zaken KWF (onderzoeks)beleid

‘Ouderen en kanker’ krijgt aandacht binnen KWF onderzoeksbeleid vanaf 2011

→ Instelling werkgemeenschap

→ besluitvorming over prikkel (instrument) om onderzoeksgebied te stimuleren

→ ontwikkelen van communicatieplan om bewustwording in onderzoeksveld te vergroten

‘Kanker en ouderen’ vraagt om bredere aanpak → Organisatie breed wordt haalbaarheid speerpunt verkend

→ Vaststellen nieuwe beleidsvisie door KWF Bestuur: dec 2010

Stand van zaken

KWF (onderzoeks)beleid (vervolg)

Huidige subsidiebeleid biedt klinici en onderzoekers geïnteresseerd in 'kanker bij ouderen' ook verschillende mogelijkheden, die nog onvoldoende worden benut:

- Subsidie voor een nieuw onderzoeksproject
- Subsidie voor klinisch-gerelateerd onderzoek
- Datamanagement voor klinische studies
- Persoonsgebonden financiering
- KWO Programma financiering
- Fellowshipprogramma
- Onderzoeksbeurs voor arts-assistenten
en de overige subsidies voor Opleiding

Tot slot

KWF Kankerbestrijding bedankt alle respondenten van de enquête en de leden van de SCK-werkgroep 'Kanker bij ouderen' voor de bijdrage die zij hebben geleverd aan de totstandkoming van het SCK-advies betreffende het (onderzoeks) beleid van KWF Kankerbestrijding.

Middels de digitale nieuwsbrief voor onderzoekers en de website: www.kwfkankerbestrijding.nl houdt KWF Kankerbestrijding u op de hoogte